

María del Sagrario Rollán, *Amor y deseo en San Juan de la Cruz*, Monte Carmelo, Burgos 2003, ss. 262.

Do ogromnego dziedzictwa sanjuanistycznego, które możemy prześledzić w wydanej kilka lat temu bibliografii św. Jana od Krzyża¹, dołącza się dzieło Marii del Sagrario Rollán, *Miłość i pragnienie u św. Jana od Krzyża (Amor y deseo en San Juan de la Cruz)*, karmelitańskiego wydawnictwa „Monte Carmelo” w Burgos (Hiszpania); wydane w ramach serii wydawniczej „Estudios (Studia) MC”. Na dzieło składa się seria jej 13 artykułów opublikowanych w różnych teologicznych czasopismach czy pracach zbiorowych hiszpańskojęzycznych, na przestrzeni dziesięciu lat (por. s. 13); artykułach, które teraz stanowią poszczególne jego rozdziały.

Tytuł dzieła, jak wyjaśnia autorka, odpowiada jego idei przewodniej, wg której chce prześledzić perypetie pragnienia i życia afektywnego w procesie oczyszczenia mistycznego, zwanego przez św. Jana od Krzyża nocami. Chodzi o pragnienie jako pewną stałą lub klucz życia afektywnego w strukturze antropologicznej i dojrzewania duchowego. Za pomocą kryteriów i kategorii, które dostarcza nam ten wyjątkowy mistyk hiszpański, możemy prześledzić w sposób uprzywilejowany transformacje, które przechodzi pragnienie, zaangażowane w poszukiwaniu Boga, aż do samego zjednoczenia się z Miłością, która je zakłada (13). Ponieważ artykuły, które teraz stanowią rozdziały omawianej książki, były pisane oddzielnie i w różnych odstępach czasu, potrzebne było ich pewne logiczne uszeregowanie. Na pewno kryterium nie jest chronologia ich powstania ani ich zwartość conceptualna. Autorka pogrupowała je wg pewnego porządku logicznego, poczynając od aspektu pedagogicznego, przechodząc przez żywotność ciała i czasu, a kulminując na znaczeniu i pełni miłości; konfrontując poza tym autora mistycznego z niepokojami, frustracjami i nadziejami świata postmodernistycznego i zsekularyzowanego (14).

Na strukturę dzieła składa się: *Wykaz skrótów (Abreviaturas)* utworów Jana od Krzyża (7), *Prolog (Prólogo)* autorstwa Fernando Beltrana (9-12); *Wstęp (Introducción)* samej

¹ M. Diego Sánchez, *Bibliografía sistemática de san Juan de la Cruz*, Madrid 2000.

autorki (13-14), trzynaście artykułów zaprezentowanych wg wspomnianego kryterium (15-256), *Spis treści (Índice, 257-259)*. Tytuły poszczególnych artykułów są następujące: *Dzieciństwo i pedagogika u św. Jana od Krzyża (Infancia y pedagogía en San Juan de la Cruz, 15-21)*, „Słowa światła i miłości”, *pedagogika i estetyka („Dichos de luz y amor”, pedagogía y estética, 23-35)*, *Czucie i zmysł nieobecności (Sentir y sentido de una ausencia, 37-49)*, *Poetyka przestrzeni mistycznej u św. Jana od Krzyża (Poética del espacio místico en San Juan de la Cruz, 51-59)*, *Mistyka wobec życia wiecznego (Mística ante la más allá, 61-70)*, *Ekspresja i transcendencja trwogi w symbolu (Expresión y transcendencia de la angustia en el símbolo, 71-88)*, *Ciało i mowa jako objawienie w „Żywym płomieniu miłości” (Cuerpo y lenguaje como epifanía en „Llama de amor viva”, 89-106)*, *Granica egzystencjalna pamięci sanjuanistycznej (Demarcación existencial de la memoria sanjuanista, 107-129)*, *Czas życia u św. Jana od Krzyża (El tiempo vivido en San Juan de la Cruz, 131-151)*, *Opróżnienie własnego „ja”: zbliżenie do introspekcji sanjuanistycznej (Vaciamiento del yo: aproximación a la introspección sanjuanista, 153-170)*, *Od wiary wylęknionej do pożądań miłości: Søren Kierkegaard i św. Jan od Krzyża (De la fe angustiada a las ansias de amor: Søren Kierkegaard y san Juan de la Cruz, 171-199)*, *Mistyka i sekularyzacja. Jaki Bóg? (Mística y secularización. Qué Dios?, 201-231)*, *Miłość i pragnienie (Amor y deseo, 233-256)*.

Autorka porusza problemy z dziedziny mistyki Jana od Krzyża bardzo trudne i skomplikowane, wchodząc w samo centrum Bosko-ludzkiego sprzężenia, którego (pedagogiczny) kierunek wyznacza miłosne (łaskawe) zjednoczenia z Bogiem. Objawia tym samym całą dynamikę pragnienia, które przechodzi różne fazy, szczególnie bolesne (z psychologicznego punktu widzenia) w sanjuanistycznych nocach (zmysłów i ducha), sięgając egzystencjalnych granic ludzkiej wytrzymałości, oraz przybierając formę pełną dynamizmu i pasji w swej fazie oczyszczonej i wysublimowanej łaską. Autorka porusza się tu z wielką zręcznością i znanstwem, nie wahając się prowadzić czytelnika po ścieżkach, na które on sam z pewnością by się nie odważył wejść, a jeżeli już, pewnie by się zagubił. Wchodzi śmiało i penetruje głębie ludzkiego ducha i psyche oraz działanie Bożej łaski, pokazując mechanizm wzajemnej miłości Boga i człowieka. Szczególnie cenne są jej analizy porównawcze ze współczesną myślą egzystencjalistyczną (S. Kierkegaard, s. 171-199), modernistyczną czy nihilistyczną (201-231). Na tym tle autorka jawi się jako prawdziwa specjalistka dzieł mistycznego doktora, którą warto wziąć jako przewodniczkę w przygodzie poszukiwania Boga.

ks. Ryszard Groni